

Labarik

Katekese ba Oratorio

iha tempo

Quaresma 2015

O Gabinete de Imprensa da Santa Sé fo sai testo,
Amo Papa Francisco nia mensajem ba quarema 2015.

Ho titlu: “*HAMETIN IMI NIA FUAN*”refensia versiklu ida husi S. Tiago nia surat..... mensajem hasai iha data 4 de Outubro, bolu ba sarani sira atu enfrenta “globalizasaun nia indiferensia.

“Indiferensia hasoru ita nia visiño no mos ba Maromak, ida ne’e mak tentasaun ida ba ita sarani sira, Amo Papa hakerek . “tinan-tinan iha tempu quaresma nian ita presisa atu rona fila fali dala ida tan Profeta sira nia lian be haklaken kona ba ita nia konsiensia nia problema”.

Nia hatutan tan:

Iha inkarnasaun, moris iha rai ne’e nian, Maromak Oan nia mate, no moris hias, mak odamatan be iha Maromak no ema nia klaran, lalehan no rai nia klaran, loke dala ida tan ba ema hotu. Kreda mak liman be loke odamatan ida ne’e, agradese ba nia, haklaken Maromak nia liafuan, selebra Sakramentu sira no ninia sasin kona ba fiar liu husi domin. Maibe mundo taka-an no taka odamatan be Maromak atu liu mai iha mundo no mundo atu ba iha Maromak. Nune’e Liman ne’e mak Kreda, nunka bele hakfodak se karik despresa, haterus no hakanek.

Liu tiha fo rekomendasaun ba Sagrada Eskritura nia versaun tolu, Amu Papa fo konklusaun, “mai ita husu ba Maromak: ‘Fac cor nostrum secundum cor tuum’: halo ami nia fuan sai hanesan Ita nian (Sgradu Corasaun de Jezús nia ladaña). Iha dalan ida ne’e ita bele simu fuan ida be firme no perdua, atentivu no jenerosu, fuan ida ne’ebé laos taka metin, indiferente ka vitima ba globalizasaun indiferente nian.

Jezús nia hanorin konaba harohan

Iha katekese ba kuarema ne'e sei koalia kona ba orasaun nia importansia tuir Jezús Kristu nia hanorin. Orasaun ne'e importante iha Maromak nia Futar Lia Fuan, nune'e fo sai momos iha Sagrada eskritura katak, ita sira ne'e simu bolun atu harohan "harohan nafatin" (Tes 5: 17), "manan imi nia an no sai roman, atu imi bele harohan" (1 Pt 4:7), "persevere iha orasaun" (Rm 12: 12), "matan moris ba (iha harohan) tempo hanesan hasa'e agradese" (Kol 4:2) nsst. (1 Kor 14:14-15, Ef 6:18, Flp 4:6, Kol 4:12, I Tm2:1, Tg 5:13, 16-18 no Antigu Testamento).

Iha referensia barak husi Maromak Nia Lia Fuan kona ba orasaun nia importansia, dala ruma orasaun ne'e ema haluha, no hanoin katak ne'e aktividade ruma ne'ebé la dun importante iha ema nia moris. Katekese ida ne'e nia objetivu atu ita komprende orasaun nia importansia no orasaun ne'e importante liu iha Jezús Kristo nia vida.

Iha Quaresma ne'e tomak, katekese iha oratorio, ita sei koalia kona ba "Jezús nia orasaun".

Jezús hela iha Templo laran

Objetivo

Iha hakarak atu hela iha Kreda (Templo) laran

Komprende kreda mak fatin orasaun nian

Harorahan iha Kreda laran

Prosesu

Ilustrasaun

Animador hatudu igreja nia imagem atu sira pinta tuir

Coloring A

Perguntas

1. Imi pinta uma ida ne'ebé?
2. Uma kreda fatin saida nian?
3. Se mak baibain ba iha uma Kreda atu harohan?
4.

Evanjellu Lk 2: 41-52

Jesus iha templu

⁴¹Tinan tinan Jesus nia inan aman sira ba Jerusalem ba festa Paskua.

⁴²Wainhira Nia halo tinan sanulu resin rua, sira sa'e ba Jerusalem, tuir lisan festa nian. ⁴³Festa hotu tiha, sira fila hikas ba uma, maibe labarik

Jesus hela iha Jerusalem; nia aman sira la hatene. ⁴⁴Sira hanoin katak Nia

la'o ho maluk sira. La'o tiha loron ida, mak sira buka Nia iha parenti no maluk sira le'et. ⁴⁵Tan la hetan Nia, sira fila fali ba Jerusalem hodi buka

Nia. ⁴⁶Liu tiha loron tolu, sira hetan fali Nia iha templu, tur hela iha ema matenek sira le'et, hodi rona no husu sira. ⁴⁷Ema hotu nebe rona Nia

hakfodak ho nia matenek no nia liafuan. ⁴⁸Hare tiha Nia, nia aman sira

hakfodak teb-tebes. Nia inan hateten ba Nia: “Ha’u oan, tansa O halo nune’e mai ami? O nia aman ho ha’u neon susar teb-tebes hodi buka O.”

⁴⁹Nia dehan ba sira: “Tansa imi buka Ha’u? Imi la hatene katak Ha’u sei hela iha Ha’u Aman nia uma?” ⁵⁰Maibe sira la komprende lia hirak ne’e ba sira katak sa. ⁵¹Jesus tun fali hamutuk ho sira ba Nazare, hodi halo tuir sira nia hakarak. ⁵²Nia inan rai lia hirak ne’e hotu iha nia laran. No Jesus sai boot ba dau-daun iha matenek, otas, no kmanek iha Maromak no ema sira nia oin.

Perguuntas

1. Tinan tinan Jezús ho nia familia sira ba Jerusalem atu halo saida?
2. Festa hotu tiha, Jezús nia papa, mama fila ba uma Jezús hela iha ne’ebé?
3. Wainhira hetan fali nia, sira dehan Nia “ami laran susar tebes buka Ó, Jezús hatan saida ba sira?
- 4.....

Resumo

Alin sira foin pinta saida? Pinta uma Kreda. Uma kreda mak uma orasaun nian. Uma kreda mak fatin ida ba ema atu hasoru malu nia Kriador/ ida be halo nia moris. Bainhira mak ita ba uma kreda? Iha loron domingo no loron seluk tan, loron be importante ba sarani sira atu harohan, ba Maromak. Nudar sarani ita harohan iha uma kreda laran, laos iha liur, iha fatin ne’ebé deit. Se karik imi rona ema boot ruma dehan ba imi bele harohan iha mota laran, iha tasi ibun, no fatin seluk ne’e sala. Fatin orasaun nian mak iha uma kreda laran.

Hanesan ohin iha evanjellu imi rona Jezús ba iha Jerusalem, tamba templo ka uma orasaun nian ne’e iha ne’eba. Se harohan iha fatin seluk diak Nia bele halo ona iha fatin seluk, la ba iha Jerusalem. Nune’e ita nia fatin orasaun nia mak iha uma kreda laran. Wainhira ba misa, ba iha uma kreda laran, tur ka hakneak, halo orsaun, reza orasaun sira be ó hatene, laos iha uma kreda laran ita koalía ba malu fali. Uma kreda laran fatin, ba ema atu koalía ho Maromak, laos ema koalía ba malu fali.

II

Semana

Jezús harohan molok molok bolu nia eskolante sira

Hatene orasaun nia impotansia
Komprende tamba sa tenki harohan
Harohan molok halo desijaun

Prosesu

Orasaun: hodi Padre, hodi Filho

Kananuk makloke: HA'U RASIK HILI IMI

263

Ha'u rasik hili imi atu imi bele ba

Haklaken Evanjeliu iha mundu raiklaran!

1. Ba tatoli Ha'u liafuan,
halibur ema tomak hodi Ha'u naran.
2. Ha'u horik (ho) imi ba nafatin;
lori paz no domin ba povu raiklaran.

Ilustrasi

Colorin B

Evajellu Lk 6: 12-16 (Mat 10: 1-4; Mrk 3: 13-19)

Jesus fihir eskolante na'in sanulu resin rua

¹²Iha loron hirak neba Nia sa'e ba foho atu harohan; kalan tomak Nia harohan ba Maromak. ¹³Iha dader, Nia bolu ba nia An eskolante sira, hodi fihir housi sira le'et na'in sanulu resin rua nebe Nia hanaran 'apostolu' ¹⁴Simao, nebe Nia hanaran [Pedro](#), ho nia alin [Andre](#); [Tiago](#), [Joao](#), [Filipe](#) ho [Bartolomeu](#); ¹⁵[Mateus](#), [Tome](#); [Tiago](#), Alfeu nia oan; [Simao](#) nebe hanaran Zeloso; ¹⁶[Judas](#), Tiago nia oan, no [Judas Iscariotes](#) nebe sei saran Nia.

Resumo

Iha ita nia tema ohin koalia kona ba, Jezús harohan molok bolu nia eskolante sira. Se imi hare iha imi nia surat tahan be imi pinta ne'e, iha peskador nain haat, no Jezús. Molok Jezús atu bolu sira ne'e, Nia harohan uluk/ ka reza uluk, ba Aman Maromak. Tansa mak reza, atu nune'e Maromak fo hanoin ba nia, Nia iha buat ne'ebe Nia sei la halo, nune'e Jezús la halo sala. Basa liu husi orasaun, Maromak hatoo Nia hakarak ba Jezús, Jezús halo tuir deit Maromak nia hakarak Jezús la sala.

Ba ita ida-idak mos hanesan, atu halo buat ruma diak liu harohan uluk lai, hodi husu Maromak Epírito Santo nia Don Neon Tasan nian, nune'e Nia bele tulun ita halo buat ne'ebé Maromak hakarak mai ita. Dala barak ita halo buat ne'ebé ita hanoin diak, maibe ita nia hanoin sira ne'e laos loos hotu, tan ne'e presisa harohan dala barak no husu tulun ba ema seluk, atu hatudu dalan mai ita iha nia serbisu ka duvidas be ita iha.

Iha imi nia surat tahan be foin imi pinta ne'e, eventu Jezús bolu eskolante sira. Resultado husi Jezús nia harohan. Istoría ba oin dehan katak ema hirak be Jezús bolu ne'e hotu-hotu hakarak tuir Jezús, la iha ida be dehan lakohi. Se ita reza, ita sei hetan rejultado diak husi nia serbisu ka hakaas-an sira. Hanesan estuda, la baruk atu estuda, no hetan valor dia, halo tuir nafatin apa, no ama nia lifuan sira be hanorin mai ita nia oansira.

III
Semana
Jezús harohan ba Pedro

Hatene harohan ba ema seluk (situasaun ka eventu ruma)
Komprende katak ema seluk presisa ita nia orasaun
Harohan ba nia familia sira (belun, autoridade, nsst)

Prosesu

Orasaun, hodi padre, hodi Filho,

Knananuk

MAI, NA'I JESUS

205

***Mai, Na'i Jesus; mai, ha'u nia Na'i; mai, Na'i Jesus, mai.
Mai, ukun nafatin ha'u nia fuan; mai, Na'i Jesus, mai.***
Ho ha'u nia liman hakarak fo, ***mai, Na'i Jesus, mai.***

Ba ha'u nia maun alin ha'u sei fo tulun...

2. Ha'u nia fuan ho domin hateten...
Ho ha'u niaibun hakarak hananu...
3. Domin ho ksolok iha ha'u nia fuan...
Hasa'e harohan ba ha'u nia Na'i...

Ilustrasaun

Kompleta

Lee Lk 22: 31-38, hafoin hatan

Hatan perguntas sira ne'e, hodi hili liafuan sira be loos

- 1. Se mak dehan ba Pedro, satanas buka ó?
João b. Andre c. Jezús
- 2. Maibe Ha'u harohan ba ó! Liafuan ne'e Jezús dehan ba se?
Simão b. Pedro c. Tiago
- 3. Atu o nia fiar keta kuran, se mak dehan lia fuan ne'e?
Pedro b. Simão c. Lukas
- 4. Se mak dehan ba Jezús atu ba hamutuk Nia?
Matias b. Pedro c. Mateus
- 5. Molok manu kokorek ó sei nega Ha'u dala tolu! Liafuan ne'e Jezús dehan ba se?
Marcos b. João c. Pedro

Pedro sei heli lia kona ba Jesus

³¹“Simao, Simao, hare ba, Satanas buka ona atu koko o hanesan trigu musan. ³²Maibe Ha’u harohan ona ba o, atu o nia fiar keta kuran; hafoin wainhira o fila fali, o sei hametin o nia maun alin sira.” ³³Nia hatan: “Na’i, ha’u sei ba hamutuk ho Ita to’o dadur no mos to’o mate!” ³⁴Maibe Nia dehan: “Ha’u dehan ba o, Pedro: ohin, molok manu kokorek, o sei heli lia ba dala tolu katak o la hatene Ha’u.”

Perguntas

1. Se mak dehan “Simao, Simao, hare ba, Satanas buka ona atu koko o hanesan trigu musan”
2. Jezús dehan tiha lifuan hirak iha leten, nia dehan tan saida ba Pedro?
3. Hafoin Jezús tutan tan “ molok pedro fila fali nia halo saida?
4.

Resumo

Molok Jezús atu husik nia Apostolos sira, Nia hatene ona katak, di-abu sei mai atu tenta nia Apostolos sira. Nune’e Nia fo atensaun kedas ba Pedro. Jezús laos fo deit atensaun ba Pedro maibe, Nia fo koragem ba si-ra, atu keta tauk, maski diabu ne’e mai. Jezús la fo deit atensaun no kora-jem, Nia harohan ba sira. Molok pedro nega Jezús, Jezús harohan tiha ba nia. Tan ne’e, Pedro bele arepende fali, basa Jezús husu ona ba Aman atu tau matan ba Pedro. Diabu mai duni tenta Pedro no Pedro monu duni, maibe la monu ba nafatin. Pedro nega Jezús hodi dehan la koñese Jezús. Ikus mai Pedro tanis makaas hodi arepende katak nia sala. Judas, Jezús la reza ba nia, tan ne’e nia la iha kbiit atu hamriik fali, hanesan fatuk monu lakon tiha deit.

Alin sira orasaun ne’e, importante iha ita nia vida, nudar sarani Maromak nia oan sira, ita reza ba malu, hanesan Jezús reza ba Pedro. Re-za baa ma, apa, maun bin no kolega sira hotu. Ita nia lider sira, Bispo, ma-dre, padre, preidente no selu-seluk tan.

IV

Semana

Jezús harohan iha fatin hakmatek

Objetivo

Hatene hili ambiente harohan nian

Komprenhe katak wainhira harohan tenki halo saida

Buka fatin silensiu atu harohan

Prosesu

Orasaun, hodi padre, hodi Filho,

Knananuk

OHIN DADER

38

1. Ohin dader, dala ida tan

ha'u mai harohan no husu Ita roman,

tamba ha'u la bele la'o tan ba oin,

hakarak rona Ita lia nebe dehan:

Aman hadomi, Nia bolu ha'u,

Atu fo ksolok ha'u.

Ha'u ba la'o ha'u dalan, ha'u ba

Tamba Na'i mak domin, tamba Na'i bolu ha'u,

Tamba Na'i mak domin.

2. Ohin ne'e karik dala ida tan,

ha'u ba tanis, hamnasa, hanoim

basa la hatene loron aban nian.

Buat ha'u hatene mak ida ne'e los:

katak ha'u Aman bolu ha'u nafatin

atu fo ksolok ha'u.

Ilustrasaun

Colorin C

Evanjellu Mk 1: 35-39 (Mat 4: 23-25; Lk 4: 42-44)

Jesus hanorin iha Galileia

³⁵Dadersan nakukun, Nia hamriik, sai ba fatin fuik ida hodi harohan.
³⁶Simao ho nia maluk sira buka tuir Nia. ³⁷Hetan tiha Nia, sira dehan:
“Ema hotu buka Ita.” ³⁸Nia hatan ba sira, “Ita ba fatin seluk, iha knua sira
besik atu Ha’u haklaken mos iha neba, basa tan ne’e mak Ha’u mai.”
³⁹Nia ba haklaken iha sinagoga sira Galileia tomak nian hodi duni sai
diabu sira.

Perguntas

1. Tansa iha dader nakukun, nusa la loraik ida.
2. Tansa tenki ba rai fuik?
3. Liu tiha harohan Jezús husu atu ba ne’ebé?
4.

Resumo

Jezús lao iha fatin lubuk ida iha Galileia laran atu haklaken, duni sai
diabo iha ema nia laran no kura ema moras sira. Iha Sabadu Jezús sai husi
templo, hamutuk ho nia disiplu sira ba iha Simão no Andre nia uma.
Wainhira sira too, Simão nia banin feto moras isin manas. Sira dehan ba
Jezús kona ferik nia moras ne’e, Jezús ba besik ferik kaer nia liman, tulun
nia atu hader. Hader husi toba nia isin manas lakon kedas, no ferik ba
kusiña tein atu han.

Ita la hatene los, oinsa mak ema seluk iha sidade ne’e hatene Jezús
iha Simão no Andre nia uma, maibe iha kalan ne’e sira lori ema moras
mai atu Jezús kura. Iha Biblia dehan ema barak mak mai. Jezús kole liu,
tamba nia hanorin iha loron tomak, hafoin kalan kura tan ema moras, ka-
rik kalan Nia ba toba hanesan bebe sira.

Loron tuir mai iha dader san deit, molok loron matan mosu sai ona
husi uma buka fatin hakmatek nian atu bele harohan. Jezús hatene ita nia
isin presisa karega nune’e mos spiritual. (hanesan Hand Phone wainhira

bacteria low ita charge). Jezús hatene harohan ne'e importante ba Nia, buka tempo iha loron-loron atu harohan ka koalia ho nia Aman atu nia bele hetan kbiit spiritual hodi halo buat ne'ebé Nia Aman husu ba Nia atu halo. Wainhira Simão no nia maluk hader, sira la hatene Jezús iha ne'ebé, nune'e sira ba buka Nia. Wainhira sira hetan Nia sira dehan ba Nia, "Ema Hotu Buka Ita"

Jezús rekarga ona nia bateria no nia pronto atu ba haklaken. Nia dehan ba sira, "ita ba sidade no knua seluk atu ha'u bele hanorin mos ema sira iha ne'ebá. Nune'e sira lao tan ba fatin seluk be sira lao ba ne'e, Jezús hanorin no haklaken Maromak nia Reino, duni sai diabo husi ema no kura moras sira.

Se ba Jezús importante atu rekarga nia bateria spiritual nian, ba ita importante no ita mos halo hanesan Jezús halo. Los ka lae? "loos". Tan tan ne'e importante ba ita atu **reza/ harohan** iha loron-loron, tan ne'e mak ita mai iha oratorio no ba Igreja atu reza misa hodi karega ita nia bateria iha Domingo

Aman Lalehan, tulun ami atu hanoin nafatin, ami nia isin presisa deskansa, ami nia espirito presisa hafoun no hamanas ho orasaun, katekese iha oratorio, rona no lee hamutuk Biblia, hasae sakrifisio. Amen

V

Semana

Jezús harohan molok hahu nia terus

Objetivo

Hatene harohan ba Maromak

Komprende Maromak mak kbiit nain

Harohan uluk, molok halao aktividade/ knar ida.

Prosesu

Orasaun, hodi padre, hodi Filho,

Knananuk **IHA ITA LIMAN, HA'U AMAN 337**

Iha Ita liman, ha'u Aman, Ha'u saran ha'u nia espiritu.

Na'i, hadook ha'u hosi susar tomak

 Tan Ita mak ha'u nia tulun.

Ba Ita liman ha'u klamar hasa'e,

 Na'i, ha'u nia Maromak, sadia ha'u!

Ema aat sira hamoe ha'u,

 maluk sira hewai ha'u.

Ema ida Ia besik ha'u,

 hewai ha'u nudar buat aat ida.

Ba Ita liman ha'u moris hasa'e;

 sadia ha'u hosi ema aat.

Ita futar oin nabilan mai ha'u,

 tan Ita laran luak.

7. Laran metin, haksolok, imi be fiar Maromak. **169**

Ilustrasaun

Coloring D

Evajellu Lk 22: 39-46 *badak* (Lk 22: 41- 44; Mt 26: 36-46; Mrk 14: 32-42)

Hanorin iha foho Oliveira

³⁹Sai tiha housi uma, Jesus, tuir nia lisan, la'o ba Foho Oliveira; nia eskolante sira mos tuir Nia. ⁴⁰To'o tiha fatin neba, Nia dehan ba sira: "Imi harohan ba atu imi keta monu ba babeur." ⁴¹Hafoin Nia haketak an housi sira, dook hanesan wainhira ema toda fatuk. Nia hakneak hodi hamulak nune'e: ⁴²"Aman, Ita hakarak karik hadook tiha kalis ne'e housi Ha'u; maibe halo tuir la'os Ha'u nia hakarak, maibe Ita nian ba." ⁴³Iha oras ne'e, anju ida housi lalehan mosu ba Nia hodi haksolok netik Nia. ⁴⁴Ho laran susar teb-tebes, Nia hamulak ho neon ho laran manas liu tan. Nia kosarben hanesan ran suli ba rai.

⁴⁵Harohan hotu tiha, Nia hamriik hodi hakbesik nia eskolante sira; hetan sira toba hela tan neon sala. ⁴⁶Nia dehan ba sira: "Tansa imi toba? Hamriik hodi harohan ba atu imi keta monu ba babeur."

Sira kaer Jesus

⁴⁷Nia sei koalia hela, ema lubun boot mosu mai, no ida nebe naran Judas, sira na'in sanulu resin rua ne'e ida, la'o iha sira oin. Nia hakbesik atu rei Jesus. ⁴⁸Jesus dehan ba Nia: "Judas, hodi rei mak o saran Oan Mane?" ⁴⁹Hare tiha buat nebe atu mosu dau-daun, sira nebe hale'u Jesus husu ba Nia: "Na'i, ami bele hakanek ho surik?" ⁵⁰Sira ida hakanek tiha amlulik boot nia atan ida, hodi tesi nia tilun kuana. ⁵¹Maibe Jesus dehan: "To'o ona!" Hafoin, kona tiha atan ne'e nia tilun, Jesus halo nia kanek sai diak fali. ⁵²Tuir mai, Nia dehan ba sira nebe mai hasouru Nia, ba amlulik boot sira, na'i ulun sira templu nian no katuas sira: "Imi mai ho surik no ai tonka sira hanesan hasouru na'okten ida?" ⁵³Loron loron Ha'u hela ho imi iha templu, no imi la foti liman hasouru Ha'u; maibe ohin ne'e imi nia loron, ohin ne'e nakukun nia ukun."

Perguntas

1. Too tiha iha foho liveira nian, Jezús dehan saida ba nia eskolante sira?
2. Haktuir ba Jezús nia hamulak?
3. Jezús hamulak tiha nune'e saida mak mosu ba Nia?
4.

Resumo

Iha evanjellu ne'e, hatoo mai ita kona ba Jezús nia terus no susar be nia atu ba hasoru. Se ita rona didiak, Nia eskolante deit mos husik nia mesaak deit. Hanea ita toba uma laran karik ema hotu toba dukur, ita mesak hader no hare ema mai atu kaer ita. Antes ne'e nia fo atensaun ba nia eskolante sira maibe, sira tahan sira nia matan dukur nune'e sira toba lakon hotu. Jezús nu'udar ema Nia senti mesak no tauk, too nia kosar suli hanesan ran. Ita nia espresaun oras nee'e dehan: tauk too desmaia.

Oras ne'e ita atu tama daadaun ona ba semana santa, tempo ona atu selebra Jezús nia terus no susar ne'e. Jezús brani sim uterus ne'e hotu ba ita nia salvasaun, atu ita la bele monu ba diabun nia lima. Jezús fo an atu reus mai ita, ita iha hakaas an atu saai husi sala sira be ita halo lor-loron ka lae?

Alin sira la halo buat boot karik pelomenus ivita netik ita nia ibun koalialia foer sira ne'e. Se ohin koalialia tolu karik hamenus ida. Se ó halo nune'e iha lor-loron ó sei ivita sala barak.

Oratorio 2015
